

**การพัฒนาตัวบ่งชี้และแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
ของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์**
**Development of Indicators and Guidelines to Promote the Citizenship Character-
istics of the Senior Scout Directors in Uttaradit Province**

ปัทมา มุลแก้ว¹ และณัฐกานต์ ประจันบาน²
Pattama Moonkaew¹ and Nattakan Prachanban²

¹การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Master of Education Educational Administration field Naresuan University

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

²Faculty of Education Naresuan University

E-mail: moonoytan07@gmail.com, pattamam65@nu.ac.th

Received: April 9, 2024; Revised April 20, 2024; Accepted: May 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 176 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ตั้งแต่ .80-1.00 ทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .762-.956 และความเที่ยงตั้งแต่ .951-.973 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน การวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปสาระสำคัญและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การปฏิบัติตามบทบาทของตน ประกอบด้วย 5 ข้อรายการ 2) การมีจิตอาสา ประกอบด้วย 6 ข้อรายการ 3) การเข้าใจความแตกต่างของสังคม ประกอบด้วย 5 ข้อรายการ 4) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 5 ข้อรายการ โมเดลการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .823-.970 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงว่า องค์ประกอบมีความตรงเชิงโครงสร้าง และองค์ประกอบทุกตัวร่วมกันพยากรณ์โมเดลการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ได้ร้อยละ 67.8-94.2

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติตามบทบาทของตน พบว่า ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ควรมีการจัดทบทวนความรู้ให้กับผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้มีการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ได้รับการฝึกอบรมในระดับที่สูงขึ้นและวิชาชีพพิเศษตามความสนใจ และเปิดโอกาสให้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมหรือการพัฒนาตนเองมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาของตนเอง 2) ด้านการมีอาสา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างการรับรู้ให้ความรู้จักความเสียสละ ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม รู้จักให้ แบ่งปัน ผู้กำกับลูกเสือสามัญ

รุ่นใหญ่ควรมีการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาลูกเสือให้มีทักษะชีวิตเพื่อสามารถคิดวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของสังคม 3) ด้านการเข้าใจความแตกต่างของสังคม พบว่า ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ควรเข้าใจถึงบทบาทและรับฟังความคิดเห็นของผู้กำกับลูกเสือด้วยกัน ตลอดจนให้เกียรติซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ให้เกียรติโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในความแตกต่างทางพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ตลอดจนสิทธิพื้นฐานทางจารีต ประเพณี วัฒนธรรมของสังคมไทย และ 4) ด้านการปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักการกระบวนการทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขและการรู้เท่าทันการเมือง จัดกิจกรรมส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ควรให้ความร่วมมือและเข้าร่วมการกำหนดทิศทางของชุมชนภายใต้กฎ กติกาของชุมชน และสังคม

คำสำคัญ: คุณลักษณะความเป็นพลเมือง แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop the indicators and check the construct validity of the citizenship characteristics of the senior scout directors in Uttaradit Province and 2) to study guidelines used to promote the citizenship characteristics of the senior scout directors in Uttaradit Province. The samples were 176 senior scout directors in Uttaradit Province randomized by stratified sampling. The data were collected by using a five-rating-scale questionnaire with the Index of the Item Objective Congruence (IOC) from .80 to 1.00 in every item, the discrimination from .762 to .956, and the precision from .951 to .973, and a structured interview form. The statistics used were the analysis of the data analyzed by mean and standard deviation, the confirmatory factor analysis, the content analysis, and the conclusion of the important information and the creation of the conclusion items based on the inductive reasoning.

The research findings were as follows.

1. The findings of the synthesis showed that the factors of the citizenship characteristics of the senior scout directors in Uttaradit Province consisted of 4 factors: 1) the job performance based on their own roles consisting of 5 items, 2) volunteering consisting of 6 items, 3) understanding the difference of the societies consisting of 5 items, and 4) compliance with democracy consisting of 5 items. The model used to measure the citizenship characteristics of the senior scout directors fit with the empirical data, had the factor weight values ranging from .823-.970 and had the statistical significance in every value. These findings indicated that the factors had the construct validity and all factors could be used together to predict the model to measure the citizenship characteristics of the senior scout directors by 67.8% to 94.2%.

2. The findings of the study of the guidelines showed that the guidelines to promote the citizenship characteristics of the senior scout directors in Uttaradit Province consisted of 4 components: 1) in the job performance based on their own roles, the senior scout directors should arrange the training to review knowledge to the senior scout directors to use the knowledge in

learning management in the same directions, the school administrators should promote to have the training in the higher levels and in the special programs that the senior scout directors were interested, and the senior scout directors should have opportunities to bring the knowledge from the training or from the self-development to use in their job performance or their activity management in their schools, 2) in volunteering, the school administrators should build the perception to know the sacrifice, the cooperation, and the contribution in doing beneficial things for the public and to share and the senior scout directors should exchange visions and determine targets in developing the boy scouts to have life skills to be able to think analytically according to the current conditions of the societies, 3) in understanding the difference of the societies, the senior scout directors should understand the roles, listen to the opinions of the senior scout directors in the same groups, respect each other, respect the rights of other people, treat other people equally, respect without violating the rights and freedoms of other people, accept other peoples' opinions and the school administrators should build the perception and the understanding in the diverse social and cultural backgrounds and the basic rights in the traditions, the customs, and the cultures of Thai society, and 4) in compliance with democracy, the school administrators should promote teamwork, enhance knowledge and understand democratic principles and processes that had the king as the head of the country, and know the changes of the politics, arrange the activities enhancing the loyalty to the nation, the religion, and the monarchy and the senior scout directors should cooperate and participate in regulating the directions of the communities under the social and community rules.

Keyword: Citizenship Characteristics, Guidelines for Promoting the Citizenship Characteristics, Senior Scout Directors

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณมหิศรภูมิพลพรพงศาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดมบรมนาถปิตรพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงพระราชทาน พระบรมราโชบายด้านการศึกษาศึกษาเพื่อสานต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ว่าการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม 3) มีงานทำ มีอาชีพ 4) เป็นพลเมืองดี (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566–2580) ตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนานคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีพัฒนาการที่ครอบคลุมด้าน มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นคนพลเมืองดีของชาติ ซึ่งสมฤติ พลวุฒิไธมทัย (2561) ได้กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองจะเกิดขึ้นไปอย่างเป็นรูปธรรมได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานด้านการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาทั้งระบบ เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่สามารถเกิดการเรียนรู้ สร้างทักษะ และปรับทัศนคติที่ดีได้จริงให้สอดแทรกอยู่ในทุกระดับการศึกษาและทำอย่างต่อเนื่องกำหนด

เป็นนโยบายและบรรจุในหลักสูตรการศึกษาสำหรับเยาวชนทุกระดับและบูรณาการให้กับหลายวิชา ซึ่งการบรรจุไว้ในหลักสูตรและกำหนดเป็นนโยบาย มีความจำเป็นต่อความยั่งยืนต่อเนื่องของการสั่งสมความรู้ ทักษะ และปรับ เจตคติของเยาวชน โดยเริ่มต้นจากทุกฝ่ายจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง และการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง ดังนั้นหน่วยงานทางการศึกษาจึงมีความสำคัญในการดำเนินการพัฒนานักเรียนไปสู่ความเป็นพลเมืองผ่านการจัดการเรียนรู้และการจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีพฤติกรรม การเป็นพลเมืองของสังคมและประเทศชาติ การศึกษาการสร้างความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องที่แทบทุกประเทศให้ความสำคัญ และพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นมาโดยตลอด เมื่อประชาชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลต่อการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณภาพและนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้เกิดรากฐานที่เข้มแข็ง ด้วยเหตุที่สังคมในปัจจุบันมีความผันผวนเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นสำหรับเยาวชนไทย พัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ยกระดับความเป็นพลเมืองมุ่งพัฒนาเยาวชนทั้งชายและหญิงในด้านต่าง ๆ ผ่านกระบวนการกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ที่จะช่วยเสริมสร้างสุขภาพด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และสภาพร่างกายให้ดีขึ้น โดยอาศัยกระบวนการบ่มเพาะและปลูกฝังด้วยกระบวนการเรียนรู้

แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 ได้กล่าวถึงประเด็นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสมตามช่วงวัย สามารถจัดการตนเอง มีการคิดขั้นสูง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถจัดระบบ และกระบวนการทำงานของตนเองและร่วมกับผู้อื่นโดยใช้การรวมพลังทำงานเป็นทีม เป็นพลเมืองที่ดี มีศีลธรรม และอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 นั้น ได้กำหนดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหาการตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ ประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 มาตรา 9 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี เป็น ผู้มีจิตอาสา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ช่วยสร้างสรรค์สังคม ให้เกิดความเจริญก้าวหน้า สร้างคุณค่าให้กับตนเอง และเป็นคนดีของครอบครัว ชุมชน สังคม เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามกรอบการปฏิรูปการศึกษา โดยหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมลูกเสือยังเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียน นักศึกษา ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์มีค่านิยมที่ถูกต้องตามค่านิยมหลัก 12 ประการ และมีภูมิคุ้มกัน ปลอดภัยจากยาเสพติด นับเป็นแนวทางในการพัฒนาคน ซึ่งเริ่มจากเด็กและเยาวชนได้ อีกทางหนึ่งโดยการปลูกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชน ยึดมั่นปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ซึ่งนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ สอดคล้องกับสังสรรค์ เกดศรี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญ รุ่นใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สรุปได้ว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มี 9 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) คุณธรรมและจริยธรรม 2) ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเอง 3) การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล 4) จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และปฏิบัติตนตามกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย 5) การมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 6) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและความเคารพสิทธิของผู้อื่น 7) การทำงานร่วมกับผู้อื่น 8) จิตอาสา 9) การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี

กิจกรรมลูกเสือ จึงเป็นกระบวนการสร้างคนให้เป็นคนดีปัจจุบันนี้ทั่วโลกให้ความสนใจและยอมรับในการจัดกิจกรรมนี้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงาน คือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือผู้กำกับลูกเสือจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการลูกเสืออย่างแท้จริง จึงจะสามารถจัดกิจกรรมให้บรรลุตามนโยบายที่กำหนดได้

(สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน, 2566) กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมที่เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ซึ่งจะได้รับประโยชน์มากมายเพียงใดนั้น ย่อมต้องขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและคุณภาพของผู้กำกับลูกเสือ หรือครูผู้สอน วิชาลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือทั้งหลาย จึงเป็นทรัพยากรและบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นผู้ที่ต้องดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้สนองความต้องการของหลักสูตรผู้กำกับลูกเสือทุกคนต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะของผู้นำซึ่งเป็นผู้บริหารและเป็นหัวหน้าในการดำเนินงานฝึกอบรมลูกเสือให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล เพื่อพัฒนาให้ลูกเสือทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบและช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า (ฉัตรชัย ประภัสร์, 2560) เพราะฉะนั้นการพัฒนาผู้กำกับลูกเสือให้มีคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดีมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี เพราะผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง การจัดการศึกษาผ่านการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เป็นกระบวนการเรียนรู้การสร้างคนให้เป็นคนดี ซึ่งผู้กำกับลูกเสือเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการของลูกเสืออย่างแท้จริง มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตอาสา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเจริญก้าวหน้า สร้างคุณค่าให้กับตนเองและเป็นคนดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาปัญหาการดำเนินงานโครงการนิเทศการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี (2565) พบว่า ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาปัจจุบันมีการวัดและประเมินผลโดยมุ่งเน้นความรู้ทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหลัก ปัจจุบันครูมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านช่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศเนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลา ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ในกระบวนการ แนวทางการดำเนินงาน วิธีปฏิบัติในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน ตลอดจนการเป็นพลเมืองดี ซึ่งในสถานศึกษาส่วนมากยังขาดแคลนครูหรือผู้กำกับลูกเสือทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนลูกเสือเป็นจำนวนมาก อาจสืบเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการลูกเสือ จึงทำให้ครูไม่เห็นความสำคัญ ไม่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างจริงจัง และบางส่วนไม่ยอมรับการเรียนรู้ เพราะไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา

ทั้งนี้การจะพัฒนาสิ่งใดจำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะที่ใช้ในการวัดสิ่งนั้นก่อน ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังไม่พบตัวคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ชัดเจน เพราะฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่เพื่อให้สามารถนำตัวบ่งชี้ไปสร้างเป็นเครื่องมือวัดและให้ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่สามารถประเมินตนเองได้นอกจากนี้ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่พัฒนาขึ้น จะเป็นข้อมูลสำหรับการสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อสรุปสำหรับแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรธานีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาคำชี้แจงและตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในจังหวัดอุดรดิตถ์ การดำเนินการในขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1.1 การพัฒนาคำชี้แจงคุณลักษณะความเป็นพลเมือง

1. ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

2. ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร เพื่อยกร่างองค์ประกอบและข้อรายการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งขั้นตอนนี้ผลการศึกษา พบว่า ได้ 4 องค์ประกอบ 21 ข้อรายการ (ตัวบ่งชี้)

3. ผู้วิจัยจัดทำแบบประเมินความสอดคล้องของนิยามองค์ประกอบและข้อรายการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินค่า IOC พิจารณาข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .6 ขึ้นไป

4. นำองค์ประกอบและข้อรายการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์มาปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปสร้างเป็นแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ต่อไป

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมลูกเสือ จำนวน 3 คน 2) อาจารย์ประจำสาขาการวิจัยและประเมินการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 1 คน และ 3) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสอดคล้องของนิยามองค์ประกอบและข้อรายการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินค่า IOC

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความสอดคล้องของนิยามองค์ประกอบและข้อรายการจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความสอดคล้อง

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบประเมินความสอดคล้องไปเก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยผู้วิจัยส่งแบบประเมินความสอดคล้องด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistic) ได้แก่ การประเมินดัชนีความสอดคล้อง IOC

ขั้นตอนที่ 1.2 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะความเป็นพลเมือง

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอมืองอุดรดิตถ์ อำเภอลับแล อำเภอดรอน อำเภอน้ำขุ่น อำเภอวังสามหมอ อำเภอพิชัย อำเภอท่าปลา อำเภอน้ำปาด อำเภอพาคำ และอำเภอบ้านโคก ปีการศึกษา 2566 จำนวน 315 คน

2. ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 176 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นชั้นภูมิ สุ่มผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้ได้อำเภอละ 19-20 คน โดยการกำหนดตัวอย่างใช้แนวคิดของ Daneil Soper (Soper, 2024) ที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผู้วิจัยกำหนดค่า Effect size เท่ากับ .3 power of test เท่ากับ .8 ที่ระดับนัยสัมพันธ์เท่ากับ .05 ตัวแปรแฝงในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 5 ตัว ตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย 21 ตัว ซึ่งจะได้ขนาดของตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 150 คน เพื่อเพิ่มความแกร่งของผลการวิเคราะห์ (Robustness) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพิ่มเติม 20% จะได้ตัวอย่างประมาณ 180 คน (งานวิจัยในครั้งนี้เมื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อมูลพบว่า ตัวอย่างตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 176 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญ ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 21 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยการประเมินมีค่า IOC ตั้งแต่ .80-1.00 ทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .762-.956 และความเที่ยง อยู่ระหว่าง .951-0.973

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างในจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถาม เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยการส่งลิงค์ google forms ไปยังทีมงานผู้ช่วยและสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อแชร์ลิงค์ของแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนวิชาลูกเสือ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 3 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในด้านกิจกรรมลูกเสือและการบริหารงานลูกเสือ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมลูกเสือและและการบริหารงานลูกเสือ จำนวน 5 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) กำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการให้การฝึกอบรมหรือบริหารหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือในระดับต่าง ๆ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี 2) มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกอบรมลูกเสือภายในจังหวัดไม่น้อยกว่า 10 ปี 3) เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิระดับผู้ช่วยผู้ให้การฝึกอบรมลูกเสือ (A.L.T.) ขึ้นไป และ 4) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการพัฒนาด้านลูกเสือซึ่งมีวุฒิทางลูกเสือไม่น้อยกว่า L.T.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการประเมินพิจารณา ค่า IOC ตั้งแต่ .6 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ นัดวัน และเวลา ในการสัมภาษณ์

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สรุปสาระสำคัญและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุตรดิตถ์

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่พบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การปฏิบัติตามบทบาทของตน ประกอบด้วย 5 ข้อรายการ 2) การมีจิตอาสา ประกอบด้วย 6 ข้อรายการ 3) การเข้าใจความแตกต่างของสังคม ประกอบด้วย 5 ข้อรายการ 4) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 5 ข้อรายการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

องค์ประกอบ	ข้อรายการ (ตัวบ่งชี้)
การปฏิบัติตามบทบาทของตน หมายถึง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึง การมีความรู้ มีการศึกษา และใฝ่เรียนรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแยกแยะในสิ่งที่ถูกต้อง รู้จักหน้าที่ของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ดี	มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
	รับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ของผู้อื่น
	มีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์และความรู้สึกของตนเอง
	มีความกระตือรือร้นตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงาน
	สามารถแยกแยะความผิดหรือสิ่งที่ถูกต้องได้
การมีจิตอาสา หมายถึง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึง มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรม มีความเมตตา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ สามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ มีทักษะชีวิตสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเป็นระบบ แก้ปัญหาอย่างสันติวิธีและเต็มใจที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติไมใช้ความรุนแรง	ประพฤติปฏิบัติตนโดยยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรม
	เป็นผู้มีความเมตตา ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ
	เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม
	สามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
	มีความเต็มใจที่จะแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยท่าทีสันติ ไม่ใช้ความรุนแรง
	สามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อรายการ (ตัวบ่งชี้)
การเข้าใจความแตกต่างของสังคม หมายถึง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึง มีความเคารพสิทธิของผู้อื่นและความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีเหตุผล ใจกว้าง และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้เสมอ มีความสนใจและให้ความสำคัญกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น	เคารพสิทธิเสรีภาพต่อตนเองและผู้อื่นที่มีต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ
	มีความเข้าใจ และยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้
	มีเหตุผล ใจกว้าง และสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างได้เสมอ
	เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในชุมชนด้วยวิธีต่าง ๆ
	ยอมรับและเรียนรู้วัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ
การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึง เป็นผู้มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ มีการปฏิบัติตามกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข เคารพกฎหมายของประเทศ มีความสามารถที่จะเข้าใจและปกป้องสิทธิมนุษยชน	เคารพและปฏิบัติตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข
	ส่งเสริมความมั่นคงและเคารพกฎหมายของประเทศ
	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในบทบาทส่วนตนและต่อสังคม
	มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ
	มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นกลางทางการเมือง

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า ค่าไคสแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 172.358$, $df = 146$, $P\text{-value} = .0672$) ค่า RMSEA = .032 ค่า SRMR = .045 มีค่าใกล้ 0 ค่า CFI = 0.991 และค่า TLI = 0.987 มีค่าใกล้ 1 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ แสดงว่า โมเดลการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่า Factor loading ของโมเดลการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .823–.970 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า แสดงว่า โมเดลการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีความตรงเชิงโครงสร้าง และองค์ประกอบทุกตัวร่วมกันพยากรณ์โมเดลการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ได้ร้อยละ 67.8–94.2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ตัวแปร	β	SE	t	R^2
การปฏิบัติตามบทบาทของตน (RoI)	0.823	0.034	24.312*	0.678
ท่านมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ...(RoI1)	0.744	0.038	19.773*	0.553
ท่านรับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ของผู้อื่น...(RoI2)	0.872	0.023	37.571*	0.760
ท่านมีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์...(RoI3)	0.756	0.036	20.813*	0.572

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ต่อ)

ตัวแปร	β	SE	t	R ²
ท่านมีความกระตือรือร้นตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงาน...(Ro4)	0.833	0.027	30.735*	0.694
ท่านสามารถแยกแยะความผิดหรือสิ่งที่ถูกต้องได้...(Ro5)	0.694	0.042	16.509*	0.481
การมีจิตอาสา (Vol)	0.871	0.030	29.202*	0.759
ท่านประพฤติปฏิบัติตนโดยยึดมั่นในหลักศีลธรรม...(Vol1)	0.823	0.028	29.800*	0.678
ท่านเป็นผู้มีความเมตตา ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ...(Vol2)	0.821	0.028	29.172*	0.675
ท่านเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง...(Vol3)	0.806	0.031	25.847*	0.649
ท่านสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้...(Vol4)	0.825	0.028	29.705*	0.681
ท่านมีความเต็มใจที่จะแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง...(Vol5)	0.784	0.032	24.557*	0.614
ท่านสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ...(Vol6)	0.673	0.045	14.954*	0.453
การเข้าใจความแตกต่างของสังคม (Dif)	0.928	0.030	31.145*	0.860
ท่านเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเอง...(Dif1)	0.797	0.035	22.819*	0.636
ท่านมีความเข้าใจ และยอมรับความแตกต่าง...(Dif2)	0.684	0.046	14.841*	0.467
ท่านมีเหตุผล ใจกว้าง และสามารถรับฟังความคิดเห็น...(Dif3)	0.775	0.036	21.462*	0.600
ท่านเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในชุมชนด้วยวิธีต่าง ๆ ...(Dif4)	0.754	0.044	17.047*	0.569
ท่านยอมรับและเรียนรู้วัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ ...(Dif5)	0.754	0.039	19.391*	0.569
การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย (Dem)	0.970	0.025	38.446*	0.942
ท่านเคารพและปฏิบัติตามการปกครอง...(Dem1)	0.784	0.034	22.885*	0.615
ท่านส่งเสริมความมั่นคงและเคารพกฎหมาย...(Dem2)	0.757	0.037	20.190*	0.573
ท่านสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบ...(Dem3)	0.838	0.029	28.559*	0.703
ท่านมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม...(Dem4)	0.587	0.055	10.717*	0.345
ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง...(Dem5)	0.761	0.037	20.848*	0.579
Chi-Square (χ^2)(146, n = 176) = 172.358, P = .0672, CFI = .991, TLI = .987, RMSEA = .032, SRMR = .045				

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติตามบทบาทของตน พบว่า ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีการจัดทบทวนความรู้ให้กับผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้มีการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ได้รับการฝึกอบรมในระดับที่สูงขึ้นและวิชาชีพพิเศษตามความสนใจ และเปิดโอกาสให้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมหรือการพัฒนาตนเองมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาของตนเอง และสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและจริงใจ 2) ด้านการมีอาสา

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างการรับรู้ให้มีความรู้จักความเสียสละ ความร่วมมือ ร่วมใจในการทำประโยชน์ เพื่อส่วนรวม รู้จักให้ แบ่งปัน ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ควรมีการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา ลูกเสือให้มีทักษะชีวิตเพื่อสามารถคิดวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของสังคม 3) ด้านการเข้าใจความแตกต่าง ของสังคม พบว่า ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ควรเข้าใจถึงบทบาทและรับฟังความคิดเห็นของผู้กำกับลูกเสือด้วยกัน ตลอดจนให้เกียรติซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ให้เกียรติโดยไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในความแตกต่าง ทางพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ตลอดจนสิทธิพื้นฐานทางจารีต ประเพณี วัฒนธรรมของสังคมไทย และ 4) ด้านการปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เสริมสร้าง ความรู้ ความเข้าใจในหลักการ กระบวนการทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขและการรู้ เท่าทันการเมือง จัดกิจกรรมส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ควรให้ความร่วมมือและเข้าร่วมการกำหนดทิศทางของชุมชนภายใต้กฎ กติกาของชุมชน และสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้และแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาดังประกอบและข้อรายการของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้ง 4 องค์ประกอบ 21 ข้อรายการ พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การปฏิบัติตามบทบาทของตน 2) การมีจิตอาสา 3) การเข้าใจความแตกต่างของสังคม และ 4) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ ได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยเลือกใช้องค์ประกอบในการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองจากงานวิจัยที่มีการพัฒนาองค์ประกอบนี้ และทำการวิเคราะห์แล้วว่าสามารถระบุคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ได้ใกล้เคียงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ ร่างกาย คุณธรรม มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) ในรายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองกล่าวว่า การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของประเทศไทย เริ่มจากการพัฒนากฎหมาย นโยบาย แผนการศึกษา และหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีในครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และเป็นพลโลกที่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของบ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555) ได้กล่าวว่า การเป็นพลเมืองจะมีลักษณะอย่างไรนั้นสังคมจะเป็นผู้กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อที่จะได้พลเมืองที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐาน 5 ประการ คือ 1) การพึ่งพาตนเอง 2) ความขยันหมั่นเพียร 3) มีความรับผิดชอบ 4) ประหยัดและเก็บออม 5) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และยังสอดคล้องกับรังสรรค์ เกิดศรี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญ รุ่นใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สรุปได้ว่าคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มี 9 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) คุณธรรมและจริยธรรม 2) ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเอง 3) การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล 4) จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

และปฏิบัติตนตามกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย 5) การมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 6) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและความเคารพสิทธิของผู้อื่น 7) การทำงานร่วมกับผู้อื่น 8) จิตอาสา 9) การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี

2. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .823-.970 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบ แสดงว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความตรงเชิงโครงสร้าง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า

2.1 องค์ประกอบที่ 1 การปฏิบัติตามบทบาทของตน ซึ่งประกอบด้วย 5 ข้อรายการ คือ การมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การรับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ของผู้อื่น การมีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์และความรู้สึกของตนเอง การมีความกระตือรือร้นตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงาน และสามารถแยกแยะความผิดหรือสิ่งที่ถูกต้องได้ เมื่อนำข้อรายการทั้ง 5 ตัว ไปตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ข้อรายการทั้ง 5 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .694-.872 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อรายการ แสดงว่า องค์ประกอบที่ 1 การปฏิบัติตามบทบาทของตน ประกอบด้วย 5 ข้อรายการมีความตรงเชิงโครงสร้าง ทั้งนี้สอดคล้องกับรังสรรค์ เกิตศรี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ด้านใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเอง เป็นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการมี เจตคติและค่านิยมในวิถีประชาธิปไตย ตระหนักในคุณค่าการเป็นลูกเสือ ใฝ่เรียนรู้ การเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษาที่มีความสามารถที่จะมองเห็นและเข้าใจในสังคมในปัจจุบัน และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2.2 องค์ประกอบที่ 2 การมีจิตอาสา ซึ่งประกอบด้วย 6 ข้อรายการ คือ การประพฤติปฏิบัติตนโดยยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรม การมีความเมตตาช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ การมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความเต็มใจที่จะแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติ ไม่ใช้ความรุนแรง และสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ เมื่อนำข้อรายการทั้ง 6 ตัว ไปตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ข้อรายการทั้ง 6 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .673-.825 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้ แสดงว่า องค์ประกอบที่ 2 การมีจิตอาสา ซึ่งประกอบด้วย 5 ข้อรายการมีความตรงเชิงโครงสร้าง ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของจิตาชนก วงศ์พิทักษ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจิตสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัย พบว่า 1) นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมจิตอาสาโดยรวมเท่ากับ 3.50 อยู่ในระดับสูง 2) ปัจจัยทางจิต ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนและแรงจูงใจอาสา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การมีตัวแบบด้านจิตอาสาและการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) การรับรู้ความสามารถของตน แรงจูงใจอาสา การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ร้อยละ 53 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยังสอดคล้องกับบอร์ศิริ ไม้ทอง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการเสริมสร้างจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนนานาชาติ ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนนานาชาติตั้งอยู่บนฐานคติเดียวกัน คือ ความรักและความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม คือ บริบทประเทศ ครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และความเชื่อ 2) การพัฒนาจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนนานาชาติ

มี 2 รูปแบบ คือ 1. รูปแบบการพัฒนาจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนนานาชาติด้วยชุดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ The Hybrid Digital Module [HDM] 2. รูปแบบการพัฒนา จิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนนานาชาติด้วย การทำโครงการในพื้นที่พัฒนา และ 3) กระบวนเสริมสร้างจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนนานาชาติเป็นกระบวนการที่สามารถดำเนินการได้ในรูปแบบของ LEIST Model

2.3 องค์ประกอบที่ 3 การเข้าใจความแตกต่างของสังคม ซึ่งประกอบด้วย 5 ข้อรายการ คือ เคารพสิทธิเสรีภาพต่อตนเองและผู้อื่นที่มีต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้ มีเหตุผล ใจกว้าง และสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างได้เสมอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหามุมมองด้วยวิธีต่าง ๆ และยอมรับและเรียนรู้วัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ เมื่อนำข้อรายการทั้ง 5 ตัว ไปตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ข้อรายการทั้ง 5 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .684-.797 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อรายการ แสดงว่า องค์ประกอบที่ 3 การเข้าใจความแตกต่างของสังคม ซึ่งประกอบด้วย 5 ข้อรายการ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ทั้งนี้ สอดคล้องกับทิมมพร สมพงษ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวพุทธวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวถึงครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแนวคิดพุทธวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนในสังคมมีความเท่าเทียม เสมอภาคในการได้รับการศึกษาของผู้เรียนที่มาจาก ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา เพศ ฐานะทางสังคม ทั้งในด้านโอกาสของการได้รับการศึกษา ความเท่าเทียมของโอกาสในการประสบความสำเร็จทางการศึกษา เป็นนักบูรณาการ การจัดการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และรังสรรค์ เกิดศรี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและความเคารพสิทธิของผู้อื่น เป็นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย มีเกียรติเชื่อถือได้เชื่อมั่นตนเอง เป็นมิตรของทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก เคารพผู้อื่น และอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม เคารพความแตกต่างเคารพความเสมอภาคและความเป็นอิสระมีใจกว้าง

2.4 องค์ประกอบที่ 4 การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วย 5 ข้อรายการ คือ การเคารพและปฏิบัติตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข การส่งเสริมความมั่นคงและเคารพกฎหมายของประเทศ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ในบทบาทส่วนตนและต่อสังคม มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไป มีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นกลางทางการเมือง เมื่อนำข้อรายการทั้ง 5 ตัว ไปตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ข้อรายการทั้ง 5 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .587-.838 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อรายการ แสดงว่า องค์ประกอบที่ 4 การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วย 5 ข้อรายการ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของรังสรรค์ เกิดศรี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ด้านจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และปฏิบัติตามกฎหมาย ในระบอบประชาธิปไตย เป็นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การรู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรมและความมั่นคงของประเทศชาติ ใช้หลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต เข้าใจและปกป้องสิทธิมนุษยชน เคารพกติกาหรือกฎหมาย เข้าใจและปกป้องสิทธิมนุษยชน สอดคล้องกับไพศาล พากเพียร (2560) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาคุณลักษณะทางด้าน

ประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะด้านประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ บทบาทอาจารย์ในการส่งเสริมประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ การจัดกิจกรรมที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองดีในสังคม ประชาธิปไตยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้งในสังคมไทยการจัดกิจกรรมเรียนรู้ประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรธานี โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎีการบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรธานี และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารกิจกรรมลูกเสือแล้วนำมาทำการสัมภาษณ์นำผลการวิจัยมาปรับปรุง ปรากฏว่า แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ 1) การปฏิบัติตามบทบาทของตน 2) การมีจิตอาสา 3) การเข้าใจความแตกต่างของสังคม และ 4) การปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย สามารถนำไปใช้ประเมินและการกำหนดคุณลักษณะคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรธานีได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ ร่างกาย คุณธรรม มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สอดคล้องกับแนวคิดของรังสรรค์ เกิดศรี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สรุปได้ว่าคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มี 9 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) คุณธรรม และจริยธรรม 2) ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเอง 3) การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล 4) จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และปฏิบัติตามกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย 5) การมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 6) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและความเคารพสิทธิของผู้อื่น 7) การทำงานร่วมกับผู้อื่น 8) จิตอาสา 9) การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี สอดคล้องกับแนวคิดของภัสยากร เลาสวัสดิกุล (2557) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษา พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความรอบรู้ในประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษา พบว่า ด้านมีความรู้ในประชาธิปไตย มีความเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด 2) จุดแข็งของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษา คือ มีส่วนร่วมในประชาธิปไตยและมีความรู้ในประชาธิปไตย ส่วนจุดอ่อน คือ มีทักษะประชาธิปไตย โอกาสของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษา 3) กลยุทธ์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษา มี 3 กลยุทธ์หลักคือ ปฏิรูปการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างทักษะทางประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา ปฏิรูปการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา ปฏิรูปการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความรู้ในประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา และอดีตแรก พันเขียว และคณะ (2561) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน หมายถึง ส่วนประกอบที่รวมกันที่แสดงถึงจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของเยาวชน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้หน้าที่ เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม 2) การมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม 3) การเคารพในศักดิ์ศรีและความแตกต่างของความเป็นมนุษย์ 4) การมีส่วนร่วมและความเข้าใจระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ทั้ง 4 องค์ประกอบ 21 ข้อรายการนี้ หน่วยงานและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการพัฒนาผู้กำกับลูกเสือประเภทต่าง ๆ ให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมือง สามารถศึกษา ปฏิบัติงาน และอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและประสบความสำเร็จ

2. ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับควรให้ความสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม ในการทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญในการนำแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของบริบทของสถานศึกษาในการส่งเสริมและพัฒนาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ที่จะเป็พลังในการขับเคลื่อนนำพาประเทศให้ทันต่อกระแสสังคมโลก และผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจและความตระหนักให้กับผู้กำกับลูกเสือแต่ละประเภทให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมลูกเสือ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือทุกประเภท เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัยใดที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือ ซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในด้านต่าง ๆ โดยตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นเพียงการประเมินตนเองเท่านั้น ควรเพิ่มการประเมินอื่น ๆ ร่วมด้วย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ตรงกับสภาพจริงมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ทำให้การค้นคว้าอิสระสมบูรณ์ที่สุดทางคุณค่าวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. แนวทางการน้อมนำพระราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. สมุทรปราการ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562.

ฉัตรชัย ประภัศร. ผู้กำกับลูกเสือ-เนตรนารีสามัญ ขั้นความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560.

ทิฆัมพร สมพงษ์. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวพุทธธรรมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2559.

ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์. ปัจจัยจิตสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2556.

ไพศาล พากเพียร. “การศึกษาคุณลักษณะทางด้านประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.” **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**. 8, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560): 2.

ภัสสร เลาสวัสดิกุล. **กลยุทธ์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษา** วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

รังสรรค์ เกิดศรี. **รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่**
วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้าง
ความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559.

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. **พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร, 2555.

ลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน, สำนักการ. **คู่มือการนิเทศการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ:
สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน, 2566.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2551.

ศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์, สำนักงาน. **รายงานผลการดำเนินโครงการนิเทศการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา**.
อุดรดิตถ์: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์ 2565.

สมฤติ พลละวุฒิไทย์. “การพัฒนาการบริหารระบบการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย,”
วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 9, 1 (กรกฎาคม-กันยายน 2561): 1-10.

อดิเรก พันเขียว และคณะ. **การพัฒนาแบบการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในพื้นที่5 อำเภอ
ชายแดน จังหวัดตาก**. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2561.

อรศิริ ไม้ทอง. **กระบวนการเสริมสร้างจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนนานาชาติ**. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2564.

Soper, D.S. **A-priori Sample Size Calculator for Structural Equation Models**. (online) 2024. From
<http://www.danielsoper.com/statcalc/calculator.aspx?id=89>